

Biblijne opowieści o początku. Obraz Boga i człowieka

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Galeria zdjęć interaktywnych](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Rdz 2, 4–24*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół pod red. M. Petera, M. Wolniewicza, Poznań 2018, s. 27–28.
- Źródło: *Rdz 1, 1–31*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół pod red. M. Petera, M. Wolniewicza, Poznań 2018, s. 26–27.
- Źródło: Michał Pater, *Wykład Pisma Świętego Starego Testamentu*, Poznań–Warszawa 1978, s. 175.
- Źródło: Roman Brandstaetter, *Psalm napisany na marginesie „Pacem in terris”*, [w:] Kazimierz Bukowski, *Biblia a literatura polska*, Poznań 1988, s. 65.

Biblijne opowieści o początku. Obraz Boga i człowieka

Michał Anioł, *Stworzenie Adama*, fresk na sklepieniu Kaplicy Sykstyńskiej
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Czemu służą dwie wersje stworzenia świata w Starym Testamencie? Dlaczego wcześniejsza z tych wersji została zapisana jako druga? Jakie jest znaczenie teologiczne obu tekstów i jaka jest ich rola kulturowa?

Pierwsza część Pięcioksięgu Mojżesza, czyli Księga Rodzaju, powstawała przez wieki. Rozpoczyna się od dwóch różnych opowieści o stworzeniu świata. Wersety przedstawiające kosmogonię w rozdziale pierwszym zostały napisane w V w. p.n.e. Tekst zawarty w rozdziale drugim powstał w X w. p.n.e. Czy umieszczono go na drugim miejscu ze względu na to, że zawiera bardziej szczegółowy i konkretny opis stworzenia świata? W pierwszym poemacie Bóg stwarza świat i człowieka – mężczyznę i niewiastę – za pomocą słowa. W drugim tekście lepi człowieka-mężczyznę z prochu ziemi i stwarza niewiastę z jego żebra. Można przypuszczać, że umieszczenie w pierwszym rozdziale Księgi Rodzaju tekstu bardziej symbolicznego, było wyborem świadomym. Druga wersja stworzenia świata przynosi konkretną, plastyczną wizję Edenu, ale przede wszystkim dopełnia obraz człowieka jako tego, który nadaje nazwy wszystkim istotom żywym. Określa też pozycję kobiety wobec mężczyzny, na wieki umacniając kulturę patriarchatu.

Twoje cele

- Porównasz dwie biblijne kosmogonie.

- Określisz rolę, jaką przypisano człowiekowi w obu biblijnych kosmogoniach.
- Opisziesz działania Boga, używając antropomorfizacji.

Przeczytaj

Biblia – święta księga judaizmu i chrześcijaństwa

Biblia to święta księga [żydów](#) i chrześcijan, na którą składają się teksty pisane pomiędzy XII w. p.n.e. a II w. n.e., choć należy pamiętać, że przez pewien czas najstarsze fragmenty Pisma Świętego przekazywano ustnie. Na początku powstał tzw. [Pięcioksiąg Mojżesza](#), składający się z ksiąg: Rodzaju, Wyjścia, Kapłańskiej, Liczb oraz Powtórzonego Prawa. Polska nazwa „Pięcioksiąg” odpowiada tytułom: w języku hebrajskim – Tora (*תורה* – pouczenie) i w grece – Pentateuch (*Πεντάτευχος* – *πέτε* + *τεῦχος* – pięć + zwój). Te części Starego Testamentu (czyli Biblii Hebrajskiej) mają dla wyznawców [judaizmu](#) wyjątkową wartość teologiczną. Na ich znaczenie wpływał m.in. fakt, że w tradycji żydowskiej i chrześcijańskiej za ich autora uchodził patriarcha Mojżesz. Jednak znawcy Biblii ustalili, że Pięcioksiąg ułożyło wielu autorów, zwłaszcza wywodzących się z kręgów kapłańskich.

Samarytanin Arcykapłan trzymający Pięcioksiąg

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ściana Płaczu w Jerozolimie – obecnie najświętsze miejsce judaizmu

Źródło: Pxhere, domena publiczna.

Dwa biblijne opisy powstania świata i człowieka

W języku polskim wyraz „rodzaj” oznaczał narodziny i właśnie narodzin wszechświata dotyczą dwa opisy stworzenia ziemi, nieba, ciał niebieskich oraz człowieka. Choć [wersety](#) przedstawiające te wydarzenia umieszczono na wstępie Pisma Świętego, to nie oznacza, że od nich zaczęto spisywać Księgę Rodzaju, której Żydzi nadali nazwę *Bereszit* (hebr. na początku). Jej redagowanie zajęło kilka wieków (ten proces zainicjowano prawdopodobnie w XIII, a zakończono w V w. p.n.e.), natomiast forma i treść wskazują na połączenie zapisków powstałych w kilku różnych kręgach¹. Sięganie do odmiennych tradycji wyjaśnia, dlaczego obok siebie znajdują się dwie tak odmiennie deskrypcje powołania człowieka do istnienia.

[Kosmogonia](#) zamieszczona w pierwszym rozdziale Księgi Rodzaju powstała w V w. p.n.e. Opis, który finalnie znalazł się w rozdziale drugim, należy do najwcześniejszych fragmentów Starego Testamentu i niewykluczone, że ułożono go w X stuleciu przed narodzinami Jezusa. Oba noszą piętno swoich czasów i dostarczają nam wielu wiadomości o sposobie postrzegania świata przez Żydów żyjących w odległym od siebie okresie.

” Wykład Pisma Świętego Starego Testamentu

Uważna lektura [Księgi Początków](#) nasuwa wielu uczonym wnioski, że istnieją w niej dwa opowiadania o stworzeniu świata i człowieka, pochodzące z dwóch różnych źródeł. Wprawdzie opowiadanie pierwsze mówi o całym widzialnym wszechświecie, drugie zaś zajmuje się prawie wyłącznie człowiekiem i jego ziemskim rajem, jednakże pierwsze również mówi o człowieku (1, 26-30), a drugie wzmiankuje też rośliny (2, 4b-5) i zwierzęta (2, 19).

Gdy idzie o samych ludzi, to rozdział drugi [Genesis](#) opowiada o stworzeniu pierwszej pary ludzkiej, natomiast rozdział pierwszy mówi o stworzeniu ludzi (obu płci).

Są jeszcze dalsze różnice między obu opowiadaniem o stworzeniu. Może najbardziej charakterystyczna jest ich odmienna koncepcja kosmogoniczna. Według Gn 1 prapierwiastkiem świata jest woda (chaos praooceanu), podczas gdy w Gn 2 spotykamy się z ziemią, ściślej z ziemską pustynią, na której „raj” stanowi jakoby wyjątkową oazę.

Źródło: Michał Pater, *Wykład Pisma Świętego Starego Testamentu*, Poznań-Warszawa 1978, s. 175.

Mimo zasygnalizowanych rozbieżności między dwoma opisami redaktorzy Księgi Rodzaju zdecydowali się na umieszczenie ich obok siebie. W ten sposób sygnalizowali m.in. to, że odstępstwa są marginalne. Początkowe rozdziały Biblii zawierają bowiem bardzo podobny przekaz, a kosmogonii nie należy traktować jak dzieł naukowych i odczytywać literalnie, lecz dostrzegać w nich sens religijny.

Słownik

antropomorfizacja

(gr. *antropos* – człowiek; gr. *morphe* – kształt) – figura stylistyczna będąca odmianą animizacji; polega na przypisaniu cech ludzkich twórcom nieożywionym, zjawiskom natury i pojęciom abstrakcyjnym

judaizm

monoteistyczna religia wyznawana głównie przez Żydów (traktowana przez nich jako religia narodowa), zakładająca, że bezosobowy Bóg stworzył świat i oczekuje od ludzi postępowania zgodnego z danym im prawem (m.in. dekalogiem), oraz że Żydzi są narodem wybranym, z którym Stwórca zawarł przymierze

kosmogonia

(gr. *kósmos* – wszechświat; *gónos* – pochodzenie) – mitologiczne albo religijne wyobrażenie etapów powstania wszechświata; dział astronomii zajmujący się wyjaśnianiem genezy oraz ewolucji ciał niebieskich

Pięcioksiąg Mojżesza

(hebr. *Tora*; gr. *Pentateuch*) – pierwszych pięć ksiąg Starego Testamentu

werset

zastosowana w Biblii (ale też np. w Koranie) segmentacja tekstu, polegająca na wyodrębnieniu cząstek treściowo-znaczeniowych

Galeria zdjęć interaktywnych

Polecenie 1

Przyjrzyj się ilustracjom wydarzeń biblijnych. Jaki widzisz związek między dziełami a tematem lekcji *Biblijne opowieści o początku. Obraz Boga i człowieka?* Zapisz wnioski.

Polecenie 2

Wybierz jeden z podanych przykładów dzieł plastycznych ukazujących stworzenie świata i opisz go w 100–120 słowach.

Stworzenie Adama, mozaika bizantyjska, XII w., autor nieznany

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Bóg tworzy kobietę, miniatura, autor nieznany

Źródło: Wellcome Images, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY 4.0.

Andrea Pisano, *Stworzenie Adama*, rzeźba w marmurze, XIV w.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Michael Wolgemut, *Stworzenie Adama*, *Kroniki norymberskie*, 1493

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Polidoro da Caravaggio, *Stworzenie Adama, który leży po lewej stronie i dotyka ręki Boga*, odbitka wyk. między 1570 a 1615 r.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Malnazar, *Stworzenie świata*, ok. 1637–1638

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Sprawdź się

Teksty do ćwiczeń

” Rdz 1, 1–31

1. 1 Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. **2** Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią bezmiaru wód, a Duch Boży unosił się nad wodami.

3 Wtedy Bóg rzekł: «Niechaj się stanie światłość!» I stała się światłość.

4 Bóg widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. **5** I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień pierwszy.

6 A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstanie sklepienie w środku wód i niechaj ono oddzieli jedne wody od drugich!» **7** Uczyniwszy to sklepienie, Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem; a gdy tak się stało, **8** Bóg nazwał to sklepienie niebem.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień drugi.

9 A potem Bóg rzekł: «Niechaj zbiorą się wody spod nieba w jedno miejsce i niech się ukaże powierzchnia sucha!» A gdy tak się stało, **10** Bóg nazwał tę suchą powierzchnię ziemią, a zbiorowisko wód nazwał morzem. Bóg widząc, że były dobre, **11** rzekł: «Niechaj ziemia wyda rośliny zielone: trawy dające nasiona, drzewa owocowe rodzące na ziemi według swego gatunku owoce, w których są nasiona». I stało się tak. [...] A Bóg widział, że były dobre.

13 I tak upłynął wieczór i poranek – dzień trzeci.

14 A potem Bóg rzekł: «Niechaj powstaną ciała niebieskie, świecące na sklepieniu nieba, aby oddzielały dzień od nocy, aby wyznaczały pory roku, dni i lata; **15** aby były ciałami jaśniejącymi na sklepieniu nieba i aby świeciły nad ziemią». I stało się tak. [...] A widział Bóg, że były

dobrze.

19 I tak upłynął wieczór i poranek – dzień czwarty.

20 Potem Bóg rzekł: «Niechaj się zaroją wody od roju istot żywych, a ptactwo niechaj lata nad ziemią, pod sklepieniem nieba!» **21** Tak stworzył Bóg wielkie potwory morskie i wszelkiego rodzaju pływające istoty żywe, którymi zaroily się wody, oraz wszelkie ptactwo skrzydlate różnego rodzaju. Bóg widząc, że były dobre, **22** pobłogosławił je [...].

23 I tak upłynął wieczór i poranek – dzień piąty.

24 Potem Bóg rzekł: «Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, zwierzęta pełzające i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!» I stało się tak. **25** Bóg uczynił różne rodzaje dzikich zwierząt, bydła i wszelkich zwierząt pełzających po ziemi. I widział Bóg, że były dobre. **26** A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!»

27 Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę.

28 Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». **29** I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. **30** A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona». I stało się tak. **31** A Bóg widział, że wszystko, co

uczynił, było bardzo dobre.

I tak upłynął wieczór i poranek – dzień szósty.

Źródło: *Rdz 1, 1-31*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół pod red. M. Petera, M. Wolniewicza, Poznań 2018, s. 26-27.

” Rdz 2, 4-24

2. 4 Gdy Pan Bóg uczynił ziemię i niebo, **5** nie było jeszcze żadnego krzewu polnego na ziemi, ani żadna trawa polna jeszcze nie wzeszła – bo Pan Bóg nie zsyłał deszczu na ziemię i nie było człowieka, który by uprawiał ziemię **6** i rów kopał w ziemi, aby w ten sposób nawadniać całą powierzchnię gleby – **7** wtedy to Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą.

8 A zasadziwszy ogród w Eden na wschodzie, Pan Bóg umieścił tam człowieka, którego ulepił. **9** Na rozkaz Pana Boga wyrosły z gleby wszelkie drzewa miłe z wyglądu i smaczny owoc rodzące oraz drzewo życia w środku tego ogrodu i drzewo poznania dobra i zła.

10 Z Edenu zaś wypływała rzeka, aby nawadniać ów ogród, i stamtąd się rozdzielała, dając początek czterem rzekom. [...] **18** Potem Pan Bóg rzekł: «Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam, uczynię mu zatem odpowiednią dla niego pomoc». **19** Ulepiwszy z gleby wszelkie zwierzęta lądowe i wszelkie ptaki powietrzne, Pan Bóg przyprowadził je do mężczyzny, aby przekonać się, jaką on da im nazwę. Każde jednak zwierzę, które określił mężczyzna, otrzymało nazwę „istota żywa”. **20** I tak mężczyzna dał nazwy wszelkiemu bydłu, ptakom powietrznym i wszelkiemu zwierzęciu polnemu, ale nie znalazła się pomoc odpowiednia dla mężczyzny. **21** Wtedy to Pan sprawił, że mężczyzna pogrążył się w głębokim śnie, i gdy spał wyjął jedno z jego żeber, a miejsce to zapełnił ciałem. **22** Po czym Pan Bóg z żebra, które wyjął z mężczyzny, zbudował niewiastę. A gdy ją przyprowadził do mężczyzny, **23** mężczyzna powiedział: «Ta dopiero jest kością

z moich kości i ciałem z mego ciała! Ta będzie się zwała niewiastą, bo ta z mężczyzny została wzięta». **24** Dlatego to mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swą żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem. **25** Chociaż mężczyzna i jego żona byli nadzy, nie odczuwali wobec siebie wstydu.

Źródło: Rdz 2, 4–24, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. zespół pod red. M. Petera, M. Wolniewicza, Poznań 2018, s. 27–28.

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uporządkuj wymienione poniżej elementy Wszechświata w kolejności, w jakiej powstawały – według kosmogonii zawartej w pierwszym rozdziale Księgi Rodzaju.

- wody górne i dolne
- człowiek
- ptaki i ryby
- suchy ląd
- rośliny
- zwierzęta
- światłość
- Słońce i Księżyc

Ćwiczenie 2

Co wiadomo o scenerii, w jakiej został stworzony człowiek, według kosmogonii zawartej w drugim rozdziale Księgi Rodzaju?

Wskaż poprawne odpowiedzi.

- To przestrzeń pozbawiona roślinności.
- To raj pełen kwiatów, krzewów i drzew.
- To świat, którego w żaden sposób nie opisano.
- To przestrzeń pozbawiona wody.
- To świat pogrążony w wodzie.

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Odwołując się do opisu stworzenia świata, wyjaśnij, dlaczego Bóg stworzył człowieka na samym końcu.

Ćwiczenie 5

Jakie zadania zostały przypisane człowiekowi w Księdze Rodzaju? Odpowiedz na pytanie własnymi słowami.

Ćwiczenie 6

Którym z biblijnych opisów zainspirował się Giovanni Benedetto Castiglione, włoski malarz i grafik epoki baroku? Swoją odpowiedź uzasadnij w trzech zdaniach.

Giovanni Benedetto Castiglione, *Stworzenie Adama*, ok. 1642

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ćwiczenie 7

W obu biblijnych opisach stworzenia słowo „człowiek” zostało oddane hebrajskim wyrazem „adam”. Może ono jednak oznaczać także „istotę z ziemi, z roli”, a więc „rolnika”.

W którym z opisów „adam” to przede wszystkim człowiek, a w którym – rolnik? Odpowiedź uzasadnij, sięgając po cytaty z Księgi Rodzaju.

Ćwiczenie 8

Jakie wnioski wypływają z opisów stworzenia świata, człowieka i ciał niebieskich? Przedstaw je własnymi słowami.

Praca domowa

W XVII stuleciu francuski uczony Blaise Pascal nazwał człowieka „prochem, który myśli”. Przygotuj 2-3 minutowe wystąpienie, w którym udowodnisz jedno z twierdzeń:

a) Powiedzenie Pascala jest optymistyczne.

b) Powiedzenie Pascala jest pesymistyczne.

W swoim wystąpieniu odwołaj się do co najmniej dwóch tekstów kultury.

Dla nauczyciela

Autor: Małgorzata Kosińska-Pułka

Przedmiot: język polski

Temat: Biblijne opowieści o początkach świata i ludzi

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej, interpretuje je i wartościuje);

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych.

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1) rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- zanalizuje i zinterpretuje dwa biblijne opisy stworzenia człowieka;
- porówna dwa opisy stworzenia człowieka i wskaże ich podobieństwa oraz różnice.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- metoda pogładowa;
- rozmowa kontrolowana;
- metoda ćwiczeń przedmiotowych;
- analiza porównawcza fragmentów.

Formy zajęć:

- praca indywidualna,
- praca w grupach,
- praca całego zespołu klasowego,
- samokształcenie.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica/ kartka papieru, pisak/kreda;
- kartka z wierszem.

Przebieg zajęć

Faza wstępna

1. Nauczyciel w krótkim wprowadzeniu informuje uczniów o biblijnych opisach początków świata i życia człowieka. Korzysta przy tym z e-materiału.
2. Uczniowie na podstawie e-materiałów zapoznają się z biblijnymi opisami stworzenia świata i człowieka
3. Przedstawienie celu zajęć i podanie tematu.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie oglądają galerię zdjęć interaktywnych i na ich podstawie omawiają ukazane w Biblii etapy powstawania świata i człowieka. Zapoznają się z opisami dołączonymi do fotografii. Porównują je z ich literackimi wersjami w *Księdze Rodzaju*.

2. Na podstawie Manuskryptu z Armenii uczniowie układają opowieść zatytułowaną *Dzieje pierwszych ludzi – Adama i Ewy*. Wybrani uczestnicy zajęć prezentują swoją realizację zadania na forum.

3. Uczniowie na podstawie opisu stworzenia świata zawartego w rozdziale pierwszym *Księgi Rodzaju* odpowiadają na pytania zawarte w kolejnych ćwiczeniach w e-materiałach:

- W jaki sposób Bóg stworzył człowieka?
- Czy sposób tworzenia człowieka był inny niż użyty do stworzenia reszty kosmosu?
- Dlaczego Bóg stworzył człowieka na samym końcu?
- Jakie zadania Bóg przewidział dla człowieka?

4. Uczniowie odwołując się do opisu stworzenia świata, znajdującego się w drugim rozdziale *Księgi Rodzaju*, analizują scenerię, w której został stworzony człowiek oraz sposób stworzenia.

5. Nauczyciel kieruje uczniów do sekcji *Sprawdź się*. W zależności od możliwości zespołu klasowego i czasu lekcyjnego dokonuje wyboru ćwiczeń do zrealizowania podczas lekcji. Zadania wykonywane są wspólnie w klasie. Te, których nie uda się zrealizować, mogą zostać zadane jako praca domowa.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytania podsumowujące, np.

- Dlaczego Bóg stworzył człowieka na swoje podobieństwo?
- Czy podobieństwo dotyczy tylko wyglądu? Uzasadnij swoją odpowiedź.

KARTKA Z WIERSZEM

((Roman Brandstaetter

Psalm napisany na marginesie „Pacem in terris”

Stworzyłeś nas, Panie,
Na swoje podobieństwo.
Wszystko, co tworzymy,
Powinniśmy tworzyć
Na podobieństwo Twoje.
Taki jest porządek pracy
Twój i nasz.

Źródło: Roman Brandstaetter, *Psalm napisany na marginesie „Pacem in terris”*, [w:] Kazimierz Bukowski, *Biblia a literatura polska*, Poznań 1988, s. 65.

- Co to znaczy, że człowiek ma ofiarowane przez Boga panowanie nad światem?

- Co w opisach stworzenia świata i człowieka zostało nazwane jako dobre, a co zatem jest złem?

Zadanie domowe

Nauczyciel formułuje tematy pracy domowej do wyboru.

1. Według Biblii człowiek to najważniejsza istota, która ma czynić sobie ziemię poddaną. Jak rozumiesz zwrot: *czynić sobie ziemię poddaną*?
2. Omów motywy biblijne w wierszu *Ocalony* Tadeusza Różewicza (z tomu *Niepokój*).

Materiały pomocnicze:

Ks. Kazimierz Bukowski, *Biblia a literatura polska*, Poznań 1988.

Brudnik Edyta, Moszyńska Anna, Owczarska Beata, *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Poradnik po metodach aktywizujących*, Kielce 2011.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wybrać jedną fotografię z multimedium, dołączyć do niej tekst poetycki samodzielnie wyszukany (na przykład Zbigniew Herbert *Modlitwa Pana Cogito – podróżnika*), a potem opisać podobieństwa i różnice w sposobach ich kreacji (porównają wówczas różnice w zastosowanych twórcach dzieł sztuki: plastycznych i literackich).